

**Pasākumu plāns ēnu ekonomikas apkarošanai
un godīgas konkurences nodrošināšanai
2010.-2013.gadam**

un tā sagaidāmā ietekme uz budžetu

Rīgā 2010

Pasākumi ēnu ekonomikas apkarošanai

- Pasākumu plāna ēnu ekonomikas apkarošanai un godīgas konkurences nodrošināšanai 2010.-2013.gadam ieviešana.
- Valsts tiesību aizsardzības iestāžu rīcības plāns 2010.gadam, lai aktivizētu cīņu pret cigarešu un alkohola kontrabandu un to nelegālu tirdzniecību Latvijā.

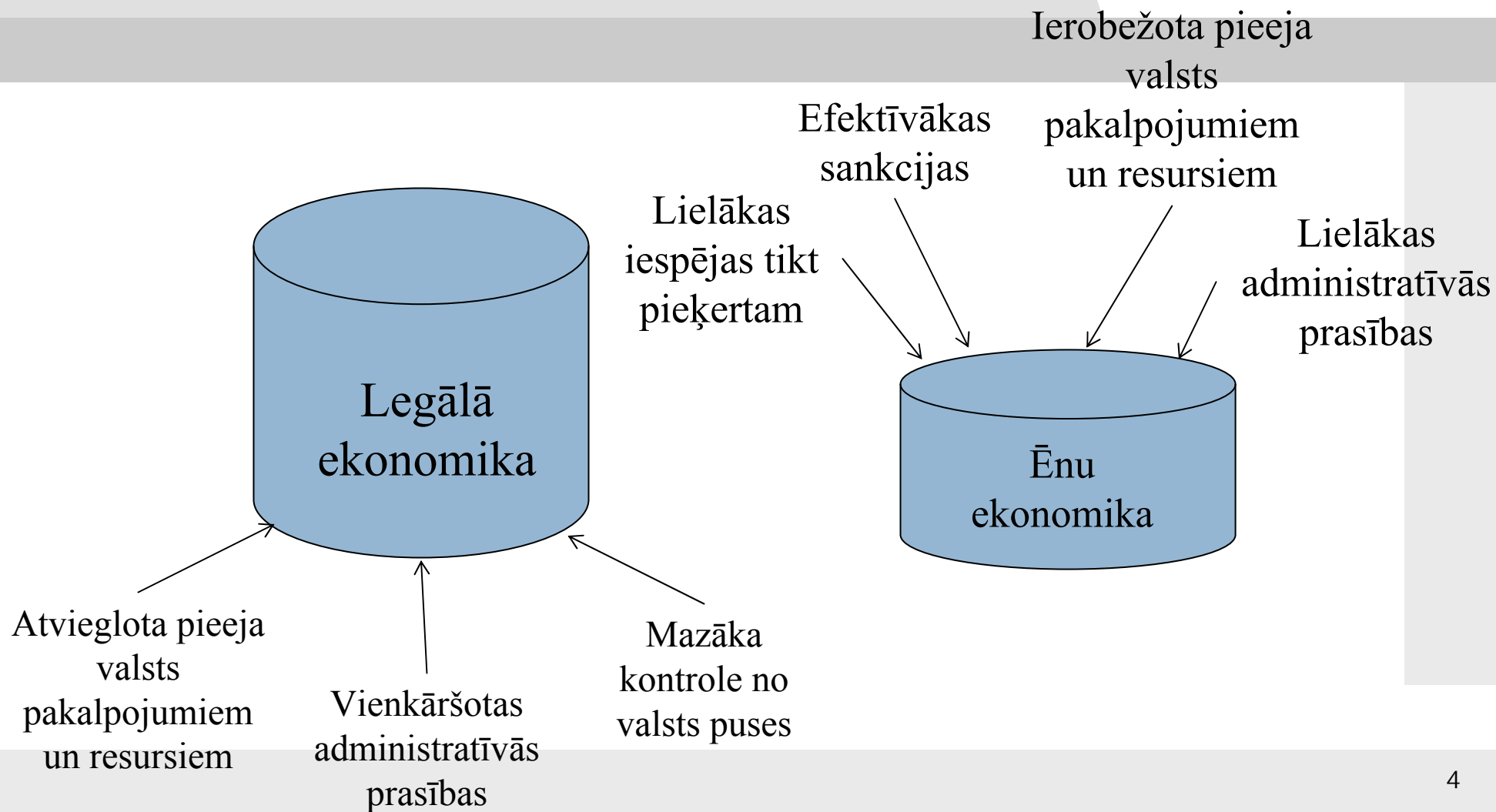
Pasākumi ēnu ekonomikas apkaršanai

Ieviest VID ģenerāldirektora 28.10.2010.
apstiprināto Valsts ieņēmumu dienesta nodokļu
saistību izpildes stratēģiju 2010.-2013.gadam

Tiek izstrādāts Veselības ministrijas plāns par ēnu
ekonomikas apkaršanu veselības nozarē, kuras
ietvaros tiks uzlabta arī sadarbība ar VID

Pamatprincips – legālā ekonomika izdevīgāka, ēnu ekonomika neizdevīgāka

61 atbalstīti pasākumi šādās jomās:

- Nodokļu politika
- Administratīvā sloga mazināšana
- Atbalsts godīgajiem uzņēmējiem un pāreja uz reģistrēto ekonomiku
- Kontrolējošo iestāžu kapacitātes celšana
- Normatīvo aktu izstrāde
- Sodū politika
- Darbs ar sabiedrību
- Nozaru priekšlikumi (būvniecība, izlozes un azartspēles, transports, mazumtirdzniecība, lauksaimniecībā, zivsaimniecībā, mežniecībā un metālapstrādē)

17 neatbalstīti pasākumi

Efektīvāka nodokļu sistēma

- nodokļu sloga pārvešana uz tām jomām, kurās ir zemāks izvairīšanās risks (no darbaspēka nodokļiem uz īpašumu un patēriņu);
- atvieglojumu un izņēmumu skaita samazināšana
- maksāšanas kārtības izmaiņas (piemēram, reversais PVN metāllūžņiem, iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksāšanas kārtība laimestiem)
- atsevišķu pārmērīgu prasību atcelšana (piemēram, samazināt nodokļa likmi interaktīvajām spēlēm)

Uzticamāko komersantu saraksts – «baltie saraksti»

Saraksta veidošana:

Uzņēmumi, kas ir ieguvuši Ilgtspējas indeksu, piesakās VID, lai tiktu iekļauti uzticamāko uzņēmēju sarakstā.

Valsts ieņēmumu dienests:

-pārbauda visu tā rīcībā esošo informāciju par konkrēto uzņēmumu

-ja nepieciešams lūdz citu kontrolējošo iestāžu informāciju, piemēram, VDI par darba tiesisko attiecību ievērošanu, u.c.

Uzticamāko komersantu saraksts – «baltie saraksti»

- vērtējot ņem vērā uzņēmuma saņemtos citu jomu sertifikātus, licences, atļaujas utt., kuru saņemšanai uzņēmumam jau ir jāatbilst konkrētiem, stingriem nosacījumiem
- ja uzņēmumam ir zvērinātu revidentu atzinums, to uzskata par priekšrocību uzņēmuma iekļaušanai sarakstā
- ja savāktā informācija nedod pilnu ieskatu uzņēmuma darbībā, dodas pārbaudīt uzņēmumu
- vienošanās starp VID un uzņēmumu par nodokļu likumdošanas piemērošanu strīdīgās situācijās normatīvo aktu ietvaros

Uzticamāko komersantu saraksts – «baltie saraksti»

Uzraudzība

- Sarakstā iekļautais uzņēmums informē VID par izmaiņām savā darbībā
- Ilgspējas indeksa piešķirēji informē VID, ja uzņēmums vairs neatbilst šā indeksa kritērijiem
- VID seko līdzī sarakstā esošo uzņēmumu atbilstībai uzticamākajiem uzņēmējiem – pārkāpumu gadījumā, uzņēmumam tiek dots laiks tos novērst, ja nenovērš, izslēdz no saraksta

Uzticamāko komersantu saraksts – «baltie saraksti»

Sarakstā iekļautajiem uzņēmumiem:

- mazāk kontrolējošo iestāžu pārbaužu;
- vienošanās ar VID par nodokļu piemērošanu;
- ātrākas nodokļu atmaksas
- viens personisks punkts VIDā
- retāka nepieciešamo licenču un atļauju pagarināšana vai atjaunošana
- nelielu pārkāpumu gadījumā tiek dots laiks tos novērst
- atvieglojumi muitas jomā

Uzticamo komersantu saraksts – «baltie saraksti»

Sadarbība ar Rīgas Ekonomikas augstskolas Uzņēmējdarbības kursu un pētniecības projektu vadītāju A.Sauku:

- pētījuma «Uzņēmējdarbība – uzticība valdībai un valsts pārvaldei – ietekme uz izvairīšanos no nodokļu samaksas Latvijā» ietvaros tiek uzdoti arī jautājumi saistībā ar valsts piedāvāto pretimnākšanu šādā sarakstā iekļautiem uzņēmējiem.

Kontrolējošo iestāžu kapacitātes paaugstināšana

- piešķirot tām papildus tiesības;
- dodot pieeju papildus informācijai;
- optimizējot funkcijas un uzdevumus;
- piešķirot papildus resursus.

Ietekme uz budžeta ieņēmumiem ilgtermiņā pozitīva, bet netieša. Pasākumi var prasīt arī papildus izdevumus.

Komunikācija – pozitīvā valsts pārvaldes tēla veidošana

- pozitīvo un negatīvo piemēru publiskošana
- sabiedrības informēšana par valsts budžetā nomaksāto nodokļu izlietojumu un valsts sniegto pakalpojumu kvalitātes sasaisti ar nomaksāto nodokļu apjomu

Ietekme uz budžeta ieņēmumiem pozitīva, bet netieša.

Uzlabota starpinstitūciju sadarbība

- Izvērtēt iespējas izveidot sadarbības mehānismu starp kontrolējošām iestādēm, ņemot par pamatu labākās prakses piemērus (piemēram, VID un VDI sadarbība).
- Efektīvāka, koordinētāka kontrole, mazāks apgrūtinājums iedzīvotājiem un komersantiem

Ietekme uz budžeta ieņēmumiem pozitīva, bet netieša.

Nodokļu amnestija

- **Mērķis:** Atvieglot uzņēmējiem ekonomiskās krīzes rezultātā radušos nodokļu parādu slogu, sakārtot VID uzturēto Nodokļu Informācijas Sistēmu, turpmāk NIS, (dzēšot bezcerīgos vecos parādus) un palielināt budžeta ieņēmumus.
- **Mērķa auditorija:** nodokļu maksātāji
- Piedalīšanās nodokļu amnestijā neatbrīvo nodokļu maksātāju no pienākuma **savlaicīgi** un attiecīgo nodokļu likumos noteiktajā kārtībā **veikt kārtējos nodokļu maksājumus**.
- Nodokļu amnestijas ietvaros nodokļu maksātājs netiek **atbrīvots no kriminālās atbildības**.

Nodokļu amnestija

- Amnestijas piedāvājuma **vēstuli** izsūtīšana tiem nodokļu maksātājiem, kuru parādsaistības pārsniedz 100.00 Ls
- **Informācijas izplatīšana** publiskajā telpā – FM, VID mājas lapas, e-pasts, prese, TV, radio, ziņu portāli, u.c. plašsaziņas līdzekļi
- Pēc amnestijas pieteikuma iesniegšanas nodokļu maksātājam nav tiesību sniegt **deklarāciju precizējumus**, kas attiecināmi uz amnestijas pamatparāda rašanās periodu. Deklarāciju precizējumi par taksācijas periodu pēc 2010.gada 1.jūlija ir pieļaujami.

Nodokļu amnestija

- Nokavējuma un soda naudas tiek dzēstas, ja nodokļu parādnieks **samaksā pamatparādu** pilnībā vai līdz amnestijas perioda beigām vienojās ar VID par **maksājumu grafiku** un to ievēro.
- Ja maksājumu grafiks netiek ievērots, atjaunojas iepriekš dzēstās soda un nokavējuma naudas par periodu līdz amnestijas perioda beigām, kā arī pēc amnestijas perioda beigām **nokavējuma nauda tiek piemērota 0,07 % dienā (~25% gadā)**

Pēc amnestijas periodā

- Palielināta auditu intensitāte
- Pastiprināts piedziņas process
- Ieviesta un piemērota vienkāršotā likvidācija

Legalizācija

Mērķis:

Sakārtot uzņēmējdarbības vidi, atvieglojot pāreju uz reģistrēto ekonomiku.

Mērķa auditorija:

- fiziskās personas, kam bijuši lieli nedeklarēti ienākumi.
- neregistrētas saimnieciskās darbības veicēji;
- reģistrēti saimnieciskās darbības veicēji, kas vēlas legalizēt summas, kuras nav deklarētas un ir iegūtas legālas saimnieciskās darbības rezultātā

Legalizācijas ietekme uz budžeta ieņēmumiem

Rezultāts būs budžetam pozitīvs, bet skaitliski nav novērtējams – nav prognozējama personu aktivitāte, kā arī legalizējamās summas.

Sākumdeklarēšana

- Vienreizējs pasākums, lai konstatētu fizisko personu mantisko stāvokli, pieņemot to par atskaites punktu turpmākām personas materiālā stāvokļa izmaiņām.

Ietekme uz budžeta ieņēmumiem

- Disciplinē nodokļu maksātājus, jo tiek fiksēts viņu mantiskais stāvoklis un jebkura nepamatota starpība tiks aplikta ar nodokli;
- Iespēja ar nodokļiem aplikt vai konfiscēt nepierādītus līdzekļus

Sākumdeklarēšana

Par pamatu tiks ņemts 2008.gadā Saeimā 2.lasījumā pieņemtais likumprojekts Fizisko personu mantiskā stāvokļa deklarēšanas likums. Šajā likumā:

- Nepieciešama diskusija par summas, no kuras iestājas deklarēšanas pienākums, sliekšni
- Samazināt deklarējamās informācijas apjomu attiecībā uz to informāciju, kas šobrīd jau ir VID rīcībā
- Skatīt saistībā ar legalizācijas koncepciju

Līdz šim paveiktais

- Pastiprināta skaidrā naudā veikto darījumu kontrole vairumtirdzniecībā. Grozījumi likumā «Par nodokļiem un nodevām» pieņemti Saeimā 3.lasījumā 21.10.2010.
- VID dota iespēja saņemt Kredīta reģistra informāciju – grozījumi attiecīgajos normatīvajos aktos.
- Pieņemti tranzīta noteikumi, kur kā viens no TIR karnešu izsniegšanas noteikumiem ir vidējās darba algas nosacījums

Līdz šim paveiktais

4.pasākums – Lai atvieglotu gada ienākumu deklarēšanu, pilnveidot elektroniskās deklarēšanas sistēmu, nodrošinot automātisku deklarācijas aizpildīšanu ar VID rīcībā esošo informāciju.

Grozījumi likumā Par iedzīvotāju ienākumu nodokli
21.10.2010.pieņemti Saeimā 3.lasījumā

Pārējās iestrādes

3.pasākums – izvērtēt pastāvošos UIN un IIN atvieglojumus

Paveiktais:

- sanāksme ar sociālajiem partneriem un EM
- izveidots saraksts par visiem atvieglojumiem un veikts to ietekmes uz budžetu novērtējums
- apskatīta arī UIN atvieglojumu vēsturiskā attīstība – kas pieņemts, kas atcelts
- tiek apkopoti sociālo partneru un EM viedokļi – gaidām aktīvāku līdzdalību

Pārējās iestrādes

7.pasākums - Izvērtēt iespējas izveidot sadarbības mehānismu starp kontrolējošām iestādēm, ņemot par pamatu labākās prakses piemērus (piemēram, VID un VDI sadarbība).

Paveiktais:

- Tiek apkopota institūciju iesniegtā informācija, šobrīd jau konstatētas šādas sasaistes:
 - Traktortehnikas uzraudzība būvobjektos (VTUA un VDI)
 - Atkritumu pārvadātāju kontrole uz ceļiem (VVD un ATI)

Pārējās iestrādes

17.pasākums - Pilnveidot sabiedrības informēšanu par ziņošanas iespējām, ziņotāja tiesībām un garantijām. Pilnveidot informāciju kontrolējošo iestāžu interneta mājas lapās.

Paveiktais:

- Identificētas institūcijas, kas reaģē uz iedzīvotāju ziņojumiem
- Notiek informācijas apkopošana un analīze
- Priekšlikumu izstrāde sabiedrības informēšanas uzlabošanai

Pārējās iestrādes

18.pasākums – politikas plānošanas dokuments par kontrolējošo iestāžu kapacitātes celšanu

Valsts kanceleja:

- organizējusi tikšanās ar kontrolējošo iestāžu pārstāvjiem;
- organizēta informācijas ieguve par kontrolējošo iestāžu resursu nepieciešamību.

Pārējās iestrādes

20.pasākums – Organizēt diskusiju par nepieciešamību veikt grozījumus Kredītiestāžu likumā, nosakot, ka tāda paša apjoma informācija kā Kontroles dienestam tiek sniegta arī VID.

Paveiktais

- Diskusija notika 14.10.2010, tika panākta kopēja sapratne, ka informācija, kas tiek sniegta Kontroles dienestam nav piemērota izplatīšanai VID specifikas dēļ
- Tika panākta vienošanās turpināt diskusiju ar Komercbanku asociāciju

Pārējās iestrādes

21.pasākums – ierobežot skaidrā naudā veiktos darījumus arī attiecībā uz fiziskām personām

Paveiktais:

-diskusija Saeimā – konceptuāls atbalsts, bet ierosinājums paplašināt diskusiju

-tiek gatavotas normas, kas būtu sabiedrībai saprotamākas un viennozīmīgi piemērojamas

Pārējās iestrādes

56.pasākums – komersantiem, kas darbojas zivsaimniecības nozarē, noteikt produktus, kam būtu piemērojama īpašā PVN maksāšanas un atskaitīšanas kārtība

Informatīvais ziņojums iesniegts VK izsludināšanai VSS.

Attiecībā uz metāllūžņu nozari diskusijās tiek saskaņotas šīs īpašās kārtības piemērošanas nianse – 60.pasākums

Paldies par uzmanību!

Papildus informācija pieejama:

http://www.fm.gov.lv/?lat/makroekonomika/enu_ekonomika